

"תמיד אתה יכול יותר" – התגלות הכוח הפנימי

לאור דמותו של רס"ן דוד מאיר ז"ל

כתיבת מערך השיעור: אבישי מזרחי - רשת אמי"ת

קהל יעד: כיתות י"א-י"ב | משך זמן: 45-50 דקות | עזרים: מצגת, דפי מקורות, פתקים, מצגת עם חידת היגיון/אתגר קבוצתי.

חלק א': מבוא - רציונל פדגוגי (למורה)

בגיל ההתבגרות, תלמידים נוטים לבנות את זהותם החברתית והאישית על סמך משובים חיצוניים, ויוצרים מעין "סקיצה" מקובעת של גבולות היכולת שלהם. מערך זה נועד לערער על תפיסת הגבולות הנוקשה הזו. דרך דמותו של רס"ן דוד מאיר ז"ל, שהיה אדם חזק, חובב אקסטרים ומפקד נועז, אנו מבקשים להפגיש את התלמידים עם התובנה שמעבר ל"אני" המוכר קיים פוטנציאל אינסופי ("אהיה"). מטרת השיעור היא להוביל את התלמידים להבנה שמשבר או אתגר אינם מהווים חסם, אלא משמשים כזרז לחשיפת כוחות חבויים, ושגבורה אינה תלויה בהכנה מושלמת, אלא בהיענות לקריאה הפנימית ברגע האמת.

רקע על הדמות (תמצית למורה): דוד חיים מאיר נולד בכ"ו באייר תשנ"ב וגדל בכוכב השחר. הוא למד בישיבה התיכונית קריית ארבע, התאפיין באישיות מיוחדת ובחיוך גדול שחיבר בין כולם. דוד גדל להיות גבר חזק, חובב ספורט ואקסטרים, שאהב לשחק כדורגל, לרוץ מרתונים ולרכוב על אופנוע שטח. הוא התגייס לסיירת מטכ"ל, שם הפך למפקד מוערך שהשתתף בפעילויות רבות, כשהוא מתייחד במשקל הערכי העמוק שהעניק לפעילותו הצבאית. נישא לענת ולזוג נולד בן, שקד. ב-7 באוקטובר 2023 יצא דוד מיוזמתו להילחם בקיבוץ בארי, הציל אזרחים רבים, וברגעיו האחרונים, לאחר שנפצע אנושות, ביקש למסור לאשתו ולבנו עד כמה הוא אוהב אותם ומתנצל שעליו לעזוב.

חלק ב': מהלך השיעור

1. טבעת רגשית: "לפרוץ את המסגרת המוכרת" (10 דקות)

מתודה: התנסות פיזית-מחשבתית הבוחנת תפיסת מסוגלות.

המורה מבקש מהתלמידים לעמוד על רגל אחת ולעצום עיניים. רוב התלמידים יאבדו שיווי משקל די מהר כשהם מתרכזים רק בקושי. לאחר מכן, המורה מבקש מהם לבצע את אותה פעולה בדיוק, אך הפעם הוא מקרין על הלוח חידת היגיון שהם צריכים לפתור יחד תוך כדי העמידה. באורח פלא, רבים יחזיקו מעמד זמן רב יותר, כיוון שתשומת הלב הוסתה למטרה גדולה יותר.

שאלות לשיח:

- למה בפעם השנייה יכולנו לעשות יותר מאשר בפעם הראשונה?
- עד כמה אנחנו מגבילים את עצמנו רק בגלל שאנחנו מאמינים שזה הגבול שלנו?

2. טבעת הערך: לימוד חברות – העמקה בפרשנות (15 דקות)

מתודה: חלוקה לזוגות (חברות) ולמידה מתוך נספח דף המקורות המונחה.

המורה מחלק את נספח הלימוד לכל זוג. התלמידים קוראים את הסטיקר של דוד, מעמיקים בפרשנותם של מחברי הספר "פרקי בנים", מתמודדים עם המושגים ועונים יחד על שאלות ההבנה וההעמקה. המורה מסתובב בין הזוגות, מאזין לדיונים ומכוון את השיח.

3. טבעת הזהות: "אני זה אהיה" (10 דקות)

מתודה: תרגיל השלכת זהות מתוך הכאוס.

לאחר אסיף קצר של תובנות מהחברות, המורה מתייחס למושג "אהיה" שנלמד בדף המקורות. כל תלמיד מקבל פתק ורושם לעצמו (לעיונו בלבד): א. תחום אחד שבו אני מרגיש שאני "מכיר רק את הסקיצה הכללית" של היכולות שלי. ב. מצב אחד של "כאוס" או יציאה מאזור הנוחות שהייתי רוצה להתמודד איתו כדי לגלות את היכולת האינסופית שלי.

מספר תלמידים שמעוניינים בכך ישתפו כיצד דמותו של דוד, שיצא באחת לקרב אל תוך הלא נודע ללא הכנה מוקדמת, מעוררת בהם השראה לפעול.

4. טבעת האחריות: "פשוט תעשו" (8 דקות)

מתודה: מעשה קטן של חריגה מהגבול.

המורה מסכם: "דוד לימד אותנו שאירועים מטלטלים או מצבים מפתיעים מחייבים אותנו לעמוד מול מי שאנחנו מסוגלים להיות". המשימה: כל תלמיד בוחר פעולה אחת קטנה למשך 24 השעות הקרובות שדורשת ממנו "לעשות קצת יותר ממה שהוא מאמין שהוא יכול" – למשל, לפנות למישהו בכיתה שמעולם לא דיבר איתו, להתנדב למשימה שהוא בדרך כלל חושש ממנה, או להשקיע מאמץ כפול במטלה.

5. משימת חתימה: מכתב למשפחה.

כל תלמיד כותב מכתב אישי קצר למשפחתו של דוד מאיר ז"ל (לענת ושקד): ספרו להם מה למדתם מדמותו, ומה הייתם רוצים לאמץ באורחות חייכם מתוך מה שלמדתם עליו.

חלק ג': נספח – דף מקורות מונחה ללמידה בחברות

הסטיקר המלווה: "תמיד אתה יכול יותר - ממה שאתה מאמין שאתה יכול!" (רס"ן דוד מאיר ז"ל)

תחנה 1: על "הסקיצה" ופוטנציאל לא ממומש

קטע פרשנות (מתוך "פרקי בנים", הרב שי פירון וג'קי שימל): "אנו התעלומה הגדולה ביותר של עצמנו... אנו מתכננים את העתיד שלנו אף על פי שאנו מכירים רק את הסקיצה הכללית של מי שאנחנו באמת: בני אדם מורכבים עם יכולות נסתרות שלא ממומשות... אנו נוטים לבלבל בין הערכות לעובדות... בין מה שאפשרי למה שבלתי אפשרי".

פתיחת מושגים:

- **סקיצה כללית:** רישום ראשוני וחסר צבע. המחברים משווים את האופן שבו אנו תופסים את עצמנו לציור חלקי שעוד לא הושלם.
- **הערכות מול עובדות:** הנטייה האנושית לקחת מחשבה מגבילה ("אני לא טוב בזה") ולהתייחס אליה כאל עובדה מדעית.

שאלות:

- לפי הפסקה, מהו הבלבול המרכזי שבני אדם נוטים לחוות לגבי היכולות שלהם?

- מדוע, לדעתכם, קל לנו יותר לחיות עם "הסקיצה הכללית" שלנו ולא לנסות לצבוע את התמונה המלאה של יכולתינו?

תחנה 2: מ"אני" ל"אהיה" – כשהכאוס הופך להזמנה

קטע פרשנות (מתוך "פרקי בנים", הרב שי פירון וג'קי שימל): "כשהא-ל קרא למשה לגאול את עמו... תשובת הא-ל היתה מפתיעה: 'אהיה שלחני אליכם'. א-לוהים הינו אינספור של התגלויות, של אפשרויות, כולל כאלה שטרם נחשפנו אליהם. האדם נברא בצלם אלוהים... גם אנו יכולים לומר שהשם הפנימי שלנו הוא 'אהיה'... כאוס בחיינו אינו הבעיה, כאוס הוא הזמנה, גילוי של אפשרויות חדשות... ברגעים של חושך הפך [דוד מאיר] את מילותיו לצוואה".

פתיחת מושגים:

- **אהיה:** לא רק הגדרה סטטית של "מי אני כרגע", אלא הגדרה דינמית של תנועה והתפתחות מתמדת לקראת מי שאני יכול להיות.
- **כאוס כהזמנה:** מצב של שבר או חוסר ודאות אינו רק סכנה, אלא הזדמנות המכריחה אותנו להפעיל כוחות רדומים.

שאלות:

- מה ההבדל העקרוני בין לומר "אני" לבין לומר "אהיה"?
- דוד מאיר הצטרף לקרב בקיבוץ בארי "לא בגלל שהוא הרגיש מוכן... הרגע, היום, המצב החדש תבע ממנו לתת את מה שיש בו, והוא נענה". כיצד פעולה בתוך ה"כאוס" הוכיחה לדוד ולחייליו את האמירה ש"תמיד אתה יכול יותר"?

מקורות השראה להרחבה:

- "הבטח לי שתזכור תמיד: אתה אמיץ יותר ממה שאתה מאמין, חזק יותר מאיך שאתה נראה, וחכם יותר מכפי שאתה חושב." (פו הדב)
- משל הסוס של רבי חיים מברסק: סוס אינו מכיר בכוחות הטמונים בו ולכן אינו משתמש בהם.